

IMAŠTALAN
UNDRE MÆ PÅ
ČÁLLI/AV EVA DONS

Publikumstjenesten

Imaštalan = Undre mæ på : čállu/av

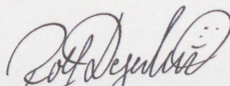
22g099463

Sámi Našunálateáhter Beaivváš lea válljen fáttá mii njuolgut ja eahpenjuolgadiin guoská midjiide ollugiidda. Movt galggašii mitalit váttis ja duodalaš dávdda birra gehččuide, dat gáibida sihke leat rehálažžan, váibmoládis ja čájehit roahkkatvuoda.

Teaksta ja musihkka addá doaivaga eallimii.
Bures vuostáiváldet Imaštalan

Sámi Našunálateáhter Beaivváš har valgt å løfte frem et tema som direkte og indirekte berører så mange av oss mennesker. Å fortelle om en vanskelig og alvorlig sykdom og gjøre den tilgjengelig for et publikum krever både ærlighet, medmenneskelighet og mot.

Teksten og musikken gir et håp og en tro på livet.
Ta vel i mot Imaštalan/Undre mæ på

ROLF DEGERLUND

Teáhtherhoavda/Teatersjef

Sámi Našunálateáhter Beaivváš

IMAŠTALAN/UNDRE MÆ PÅ

ČÁLLI/AV EVA DONS

Čájálmas lea čálli persovnnalaš čizžeborasdávdda ja buozalmasjodu vásáhusaid birra. Teavsttaid Eva Dons beavegirjjis jagiid 2014-2016, musihka, luodi ja áicama bokte. Ii leat álo nu álki gávdnat rievttis sániid go buohcá, eai ge álo dárbbas leat sánit. Čálli háliida dahkat rájakehtes dáiddalaš prošeavtta borasdávdda birra, vai ipmirdit movt lea buohcat ja suokkarda ea ea gielaláččat oppalašárvoštallama bokte olbmo buozalmasvuoda vásáhusaid.

Forestillingen bygger på forfatterens personlige erfaring med brystkreft og sykdomsforløp. Det er en fortelling om livet som syk, gjennom tekster hentet fra Eva Dons dagboknotater, fra årene 2014-2016, musikk, joik, fysiske og visuelle uttrykk. Det er ikke alltid så lett å finne de riktige ordene i møtet med sykdom, og det er ikke alltid det er ord som skal til. Forfatteren ønsker å skape et grenseoverskridende kunstnerisk prosjekt om kreft, som utvider vår forståelse av hva det er å være syk og som utforsker både språklige og ikke-språklige aspekter i menneskets møte med sykdom.

TEÁHTERKONSEARTA/TEATERKONSERT
IMAŠTALAN/UNDRE MÆ PÅ

Vuosttaščájálmás/Premiere: 02.09.22 Guovdageaidnu
Lávdegiella/Scenespråk: Davvisámegiella/Nordsamisk.
Tekstejuvvo dáro- ja suomagillii. Tekstes til norsk og finsk.

Čáli ja Bagadalli/Forfatter og instruktør: Eva Dons
Cavgileaddji/Inspisient: Rawdna Carita Eira
Sámás/Samisk oversettelse: Britt-Inga Vars
Atossa lávllateaksta/Originaltekst Atossas sang: Ragnar Olsen
Atossa luohiti/Atossas joik: Mary Sarre
Atossa luohiteteaksta/Atossas joiktekst: Rawdna Carita Eira
Heivehan lávllateavsttaid sámegillii/
Samisk gjendiktning sangtekster: Rawdna Carita Eira
Jorgalan suomagillii/Finsk oversettelse: Anitta Suikkari
Neavttár/Skuespiller: Mary Sarre
Musihkkaheiveheapmi & Čuojaheaddji/
Tilrettelegging musikk & Musiker: Roger Ludvigsen
Šuokjadahkki/Komponist: Eva Dons
Heiveheapmi/Arrangement/Medkomponist: Ole Kristian Wetten
Bivttashábmejeaddji/Kostymedesigner: Ramona Salo Myrseth
Bivttasduojár/Kostymemaker: Silje I. Ødemotland, Rannveig Salo
Vuovttat/Hår: Frisørstua Kautokeino/Marit Helene Eira
Buvttadus- ja čájálmasteknikkárat/
Produksjons- og turneteknikere: Olav Johan Eira, Jan Cato D. Nilut
Gráfalaš hábmejeaddji/Grafisk designer: Kerstin Degerlund
Govvejeaddji/Fotograf: Marie Louise Somby
Teáhterhoavda/Teatersjef: Rolf Degerlund
Buvttadeaddji ja plánahoavda/Produsent og Plansjef: Leif Isak E. Nilut
Ekonomiijahoavda/Økonomisjef: Johan A. Siri
Digitálaovddasvástideaddji/Digitalansvarlig: Aslak Mikal Mienna
Diehtuohkinjodiheaddji/Informasjonsleder: Brita Triumf

Mii giitit/Takk til: Galina Urusova

Teáhter oažžu doarjaga Finnmarkku ja Romssa ja Norlándda fylkasuohkaniin/
Teatret mottar støtte fra Finnmark og Troms og Nordland fylkeskommuner.

ČÁJÁLMASMÁTKI/TURNERUTE IMAŠTALAN/UNDRE MÆ PÅ

Guovdageaidnu/Kautokeino	02.09.	19.00	Kulturviesus/Kulturhuset
Olmáivággi/Mandalen	04.09.	19.00	DÁG/Senter for nordlige folk
Heahtta/Hetta	05.09.	19.00	Duottar-Sámi luondduguovddáš/ Tunturi-Lapin luontokeskus
Guovdageaidnu	06.09.	19.00	Kulturviesus/Kulturhuset
Álttá/Alta	08.09.	19.00	Álttá girjerájus/Alta bibliotek
Ohcejohka/Utsjoki	11.09.	19.00	Ohcejoh' njálmmi skuvllas
Anár/Inari	12.09.	19.00	Sajos
Girkonjårga/Kirkenes	13.09.	19.00	Samovarteateret
Vuotnabahta/Varangerbotn	14.09.	19.00	Servodatviesus/Samfunnssalen
Karášjohka/Karasjok	15.09.	19.00	Sámi dáiddaguovddáš
Romsa/Tromsø	19.09.	19.00	Verdensteatret

DIEÐUT/INFO

Lávdegiella/Scenespråk: Davvisámegiella/Nordsamisk
Tekstejuvvo dáro- ja suomagillii/Tekstes til norsk og finsk.
beaivvas.no

Eva Dons . Gowen/Foto: Marie Louise Somy

Kjære publikum!

Mennesket er fortellere og vi deler for å kunne forstå våre liv. For meg ble det presserende å skrive for å forstå det som skjedde da jeg plutselig ble alvorlig syk. Jeg måtte bli kjent med meg selv på ny. Jeg måtte holde ut livet som pasient.

I dag er jeg frisk fra kreft og hadde nok glemt mye av det underfundige hvis jeg ikke hadde skrevet dagbok underveis. Jeg tenkte tidlig at jeg håpet jeg en dag ville få muligheten å dele fortellingen min. Det er vanskelig å snakke om sykdom. Venner og pårørende er redde for å støte og den syke finner ikke ord som er dekkende. Jeg ville snakke og fortelle, men jeg hverken klarte eller orket det.

Under cellegiftbehandlingen begynte sanger å komme til meg. Sammen med musiker og arrangør Ole Kristian Wetten lagde jeg 8 sanger og grunnlaget til forestillingen «undre mæ på» ble skapt. Det gav meg en enorm styrke å skape. Jeg ble noe mer enn bare syk.

Stadig flere av oss vil overleve kreft i løpet av livet og vi må håndtere det på vårt eget vis. Det krever mot og styrke og holde ut ensomheten, tristheten, tafattheten og smerten. Men i dette åpner det seg ny verdifull innsikt. Det er utrolig hvilken kapasitet vi har når det røyner på.

Sykdom er også livet! Jeg skal aldri tilbake der jeg var, jeg går videre og livet er mer nå på alle plan. Som en dag da jeg kom fra behandling og var så sliten at jeg kan huske at jeg syklet så sakte at jeg kunne se hestehoven vokse. Det var sakte, men det var fort nok til at jeg ikke velta.

Ráhkis geahččit!

Olbmot leat muitaleaddjit, ja mii juogadit ságáid vai ipmirdivččiemet iežamet eallima. Munnje lei dehálaš čállit vai ieš nagodivččen ipmirdit visot mii geavai go fáhkkestaga buohccájin várálaš dávddain. Fertejin oahpánuvvat alcesan ođdasit. Šadden gierdat eallit pasieantan.

Odne lean dearvvašnuvvan borasávddas ja livččen várra vajálduhtán hui ollu dieid námmejahki imášvuodain, jus in livčče čállán beaivegirji dalle go buohccájin. Mun jurddašin ja sávven dalle juo beassat earáiguin juogadit iežan muitalusa. Lea váttis hupmat buozalmasvuoda birra. Ustibat ja oapmahaččat ballet vuorjama ja son gii buohča ii gávnna sániid čilget iežas dili. Háliidedjen hupmat ja muitalit dalle, muhto in veadján, inge arvan.

Seallamirko dálkkodeami vuolde álgen gullat lávlagiid. Ovttas čuojaheddjiin ja musihkkahábmejeddjiin Ole Kristian Wetteniin ráhkadeimme 8 lávlaga mat šádde vuodđun “Imaštan” čájálmassii. Dát attii munnje issoras olu fámuid ráhkadit čájálmasa. Šadden mihá eanet go dušše buohccin.

Mánggas mis cevzet borasávddas, ja juohkehaš ferte hálddašit dan iežas ládje. Gillámušain gáibiduvvo leahkit duostil ja nanus, movt gierdat oktovuoda, váivviid, vuommeheami ja bákčasiid. Muhto dan dilis ihtá maid ođđa ja mávssolaš ipmárdus. Lea jáhkkekmeahtun man ollu olmmoš nagoda ja gierdá rahčamušaid siste.

EVA DONS . BAGADALLI, ŠUOKŇADAHKKI JA ČÁLLI
INSTRUKTØR, KOMPONIST OG FORFATTER

Lea Deatnulaš, orru Guovdageainnus. Lea 40 jagi áigi go son vuohččan lávkii Sámi Našunálateáhtera Beaivváža lávdái, ja lea leamaš bistevaš neavttárin 1987:a rájes. Ja dan rájes lea son leamaš mielde measta buot teáhtera buvttadusain, ea. ea. lea son čájehan monologaid Dearvvuođat (1196) ja Gába (2016).

Son lea maid čeahpes juoigi ja lei ge mielde neavttárin ja juoigin ea ea luohtekonseartačájálmasas Juoiggas (2019) ja Áillohačča bihtás Ridn'oaivi ja nieguid oaidni (2007, 2013).

Dasa lassin go bargá klassihkalaš teáhtervugiin, de son maid bargá mánggalágaš rumašlaš teáhtervugiiguin, luohte-, dánsa- ja hápmačájálmasaiguin ja mitalusaiguin.

Fra Deatnu/Tana, bosatt i Guovdageaidnu/Kautokeino. For 40 år siden debuterte hun som skuespiller ved Det Samiske Nasjonalteatret Beaivváš, og har vært fast ansatt siden 1987. Hun har medvirket i nesten alle produksjoner ved teatret, og har bl.a. spilt monologene Dearvvuođat (1996) og Gaba (2016).

Hun er også en dyktig joiker, og medvirket som skuespiller og joiker i bl.a. joikekonsertforestillingen Juoiggas (2019) og i Nils-Aslak Valkeapääs stykke Den rimhårete og drømmeseeren (2007, 2013).

I tillegg til klassisk teater jobber hun også med fysiske teaterteknikker, joik-, danse- og maskeforestillinger og fortellinger.

MARY SARRE . NEAVTTÁR/SKUESPILLER

Mary Sarre . Govven/Foto: Marie Louise Somy

20 jagi äigi lohken muitosániid mat čuhce
munnje, muhtin 50 jahkásaš nissonolbmo guhte
jämii borasdávdi. Su isit äiccalmahtta eamida
birra, ahte son guorai iežas luottaid dalle, go
ipmirdii ahte son lea fargga jápmime. Go son
finada iežas mánnávuodá báikkis ja álgá hup-
mat iežas suopmana fas, ja son ieš ges äicá dan
nissonolbmo maid son oinnii nuorran go gáv-
nnadeigga. For 20 ár siden leste jeg en nekrolog
som gjorde sterkt inntrykk på meg, om ei kvinne
på 50 år som døde av kreft. Det er mannen
hennes som skriver at hun kom nærmere seg selv
i det hun vet at det går mot slutten. Hun reiser
til stedet hun vokste opp og begynner snakke dia-
lekten sin og han ser den kvinna han traff da de
var unge.

Det er en hard kur, sier legen min, Dr. Naume og ser lenge på meg.

Han sier ikke mer. Men jeg ser at han vet hva han snakker om.

Som når mitt bonusbarnebarn Pernille, presenterer meg for sine venner sier hun:

- Henne er ikke farmor, henne er Eva, henne er . .

- Henne har vært skalla en gang!

De ser at hun vet hva hun snakker om.

For 20 år siden leste jeg en nekrolog som gjorde sterkt inntrykk på meg, om ei kvinne på 50 år som døde av kreft. Det er mannen hennes som skriver at hun kom nærmere seg selv i det hun vet at det går mot slutten. Hun reiser til stedet hun vokste opp og begynner snakke dialekten sin og han ser den kvinne han traff da de var unge.

Den gang var døden fjern for meg.

Har jeg kommet nærmere meg selv?

Jeg vet ikke. Men jeg undrer meg stadig mer over livet.

Dr Naume, mu doavttir, geahččá dárkilit munnje ja dadjá; dat šaddá garra dálkkodeapmi.

Ii son jienát šat, muhto mun ipmirdan ahte son diehtá man birra hállá.

Juste dego Pernille mu skeanjka-áhkkut, go láve iežas olbmáide muitalit ná:

- Son ii leat áhči eadni, son lea Eva, son lea...

-Son lea muhtomin leamaš báljesoaivin!

Sii oidnet ahte son diehtá man birra hállá.

20 jagi áigge lohken muiččáid mat čuhce munnje, muhtin 50 jahkášaš nissonolbmo guhte jámii borasdávdi. Su isit áiccalmahtá eamida birra, ahte son guorai iežas luottaid dalle, go ipmirdii ahte son lea fargga jáp-mime. Go son finada iežas mánnávuoda báikkis ja álgá hupmat iežas suopmana fas, ja son ieš ges áicá dan nissonolbmo maid son oinnii nuorran go gávnnadeigga

Dalle lei jápmin hui gáidosis.

Lean bat mun ieš guorahallan iežan eallima?

Dideš go. Muhto dávjjibut imaštalan eallima.

1. desember 2014.

Jeg har hatt brystbetennelse og skal på mammografi for 2.gang. Timen min er flyttet fra Ullevål til Radiumhospitalet antagelig fordi legen jeg skal til arbeider begge steder. Jeg går inn på sykehuset, jeg ser en masse dødssyke mennesker, stakkars folk, tenker jeg.

To timer etterpå går jeg ut av sykehuset. Jeg er blitt en av dem.

Juovlamánu 1:š beaivi - 2014

Mun lean bártidan čižževulššiin, lean vuolgime nupes mammografijai. Sii leat sirdán mu diimmu Ullevålas Radiumhospitálie, doaivumis dan dihte go dat doavttir bargá goappaš sajis. Mun manan sisa, oainnán ollu jápminbuohcci olbmuid, váivašuvan sin dihte.

Guokte diimmu mannjel beasan fas olggos doppe. De lean mun maid seamma dilis.

15. desember

Første møte med kirurgen på Ullevål sykehus. Du kan ta med deg så mange du vil, var beskjeden jeg fikk og jeg tropper opp med hele familien.

Vi er 7 stykker.

Sykepleieren rygger i det vi kommer inn.

Vi pleier å begrense beskjeden til pakistanske familier, men aldri har en norsk familie tatt invitasjonen så bokstavelig. Du kan ta med deg mannen din og en til inn til legen, så kan dere andre sitte her inne og jeg kan snakke litt med dere så lenge.

Jeg går inn med mannen min og svigerdatter, som er lege.

- Vi anbefaler å fjerne hele brystet ditt. Så kan vi legge inn et nytt bryst samtidig.

Hun ser på mannen min.

- Hva? sier jeg. Jeg hører hva hun sier, men jeg forstår det ikke.

- Jeg liker reaksjonen din. Vi vil jo helst ikke gjøre dette samtidig. Det kan oppstå komplikasjoner. Men for svært mange betyr brystet så mye at de vil ha det erstattet med en gang.

- Jeg vet ikke hva jeg skal si men forstår ikke hvordan brystet mitt kan erstattes.

Juovlamánu 15:t beaivi

Vuosttas gearddi kirurga ságain Ullevål buohc-ceviesus. Válde beare mielde nu mángasa go háliidat, ledjen gullan, ja válde mielde iežan bearraša.

Mii leat 7:s oktiibuot. Buohccedivššár healk-keha go mii joavdat sisa. Mii lávet nie lohkat dušše pakistánariidda, muhto eat leat goassege vásihan ahte norgalaččat leat nie bienasta bitnii dulkon bovdehusa. Don sáhtát váldit mielde iežat isida ja vel ovtta eará, dii earát fertebehtet čohkkát dás, gal mun sáhtán hupmat dinguin dan botta.

Mun hástán iežan isida ja manji - son guhte lea doavttir.

- Min ávžžuhus lea ahte válddihet eret čičči, ja dan seammás mii bidjat ođđa čičči sadjái. Son geahččá mu isidii.

- Maid logat? dadjaleastán. Mun gulan maid son lohka, muhto in ádde goitge.

- Mun liikon movt don rievddihit. Eat mii eisege áiggoše bargat nie oktanaga, jus mat boastut geavvá. Muhto gearddi go čiččit leat nu mávssolaččat hui mángasiidda, de háliidit lonuhit daid dakkavide.

- Mun in dieđe maid galgan lohkat, muhto in ádde movt mu čičči sadjái sáhtta bidjat eará čičči.

Undre mæ på

Undre mæ på om alt har sin årsak
Undre mæ på om alt e min feil
Dagen e grå, himmeln e blå
Æ vil prøve å forstå

Men ka ska æ gjøre
når ingenting står i min makt?
Kan æ slutte å prøve
og tillate at æ har tapt?

Undre mæ på ka skal æ velge?
Undre mæ på kor skal æ gå
Undre mæ på kor skal æ gå
fjorr å kunne forstå?

Svaran e inni mæ,
men veien dit virke så lang
Ka e det som hindre mæ,
æ nærme mæ kanskje en gang?

Livet e no, æ trur æ vil klare
å ta steg for steg, og komme mæ frem
Æ våge å se, æ våge å le,
æ e på vei hjem

Kofjorr e det så vanskelig
å være i ro, ha forstand?
Våge å hvile litt,
ta livet som det går an?

Tenke som så, alt har to side
Tenke som så, æ kan velge sjøl.
Æ ser imot nord
Det spire og gror
men æ har ikkje ord.

Æ e kje aleina,
det handle om å slippe inn
Å våge å se dora og gå inn i rommet
som snart skal åpne mitt sinn

Nei, æ e kje aleina
det handle om å slippe inn,
og våge se dora og gå inn i rommet
som snart skal åpne mitt sinn.

Imaštalan - mas visot lea vuolgán?
Imaštalan, - mu sivva go lea?
Ahkiđuššan, lea nu beaivvádat.
Áddet háliidivččen.

Muht maid galgga bargat
go eallin ii mu duohken leat?
Lea go vejolaš vuollániit,
dohkkehit vuoittahállat?
Imaštalan - maid galgga váljet?

Imaštalan - gosa mun dál?
Imaštalan - gosa manan
vai áddešin dan.

Mu siste lea vástáduš,
muht' dohko nu mealgat lea.
Mii lea mii mu bisseha,
soáittán goas nu lahkonan?

Eallin lea dál, doaivvun mun birgen.
Lávkkis lávkái, de joavddašin fas.
Áicat duosttan, čaibmat duosttan,
Dál ruoktot máhcan.

Manne álo nu váttis lea
lodjut ja ráfáiduvvat?
Vuoinmastit, dohkkehit
eallima mannodaga.

Jurddašalan, leat nu mánga beali.
Jurddašalan, mun vállešin ieš.
Lea davvi gidda,
dál buot bohciida.
Mus sániit eai leat.

Muht' mun in leat akto,
jus beasašin beare sisa
ja čaibmat dan uvssa, ja lávket dan latnjii
mii fárge mus rahpasa.

Go mun in leat akto,
jus beasašin beare sisa
ja čaibmat dan uvssa, ja lávket dan latnjii
mii fárge mus rahpasa.

Imaštalan

21. desember

Vi tar før-operasjons bilder, jeg innstiller meg på hva som skal skje.

23. desember

Lillejulaften, jeg er klar for operasjon og blir tatt imot av en ung og vakker sykepleier, Kristine, heter hun.

Hun er min i dag, sier hun.

Det er trygt og godt, jeg får 2 piller.

Nå skal kreften fjernes.

Brystet mitt har gjort sin misjon.

Samme dag får jeg vite at det ikke er spredning til lymfesystemet og at kreften ikke var festet til hud eller muskulatur. Det kan bety et kortvarig behandlingsforløp videre. Kanskje jeg kan ta en ferie. Men først må jeg vente 3-4 uker på patologens analyse.

Det er et langt arr der brystet mitt var. Jeg tror jeg hadde fryktet et hull, men brystmuskulaturen er fin. Jeg ser ut som en mann på den ene siden. Rart, men jeg lettet over at kreften er fjernet. Jeg har fått øvelser som skal gjøres hver dag.

Juovlamánu 21:š beaivi

Mii govvet ovdal-čuohpahusa govaid, mun dohkkehan movt dilli šaddá.

Juovlamánu 23:t beaivi

Beaivvi ovdal juovlaruohta, galggan čuohpadussii, ja nuorra fávrros buohccedivššár vuostáiváldá mu. Su namma lea Kristine. Odne mun lean du, son dadjala. Dovddan oadjebasvuoda ja oaččun 2 tableahta. Dál galgá borasdávda jávkaduvvot. Mu čizži lea doaimmahan maid galgai.

Seamma beaivvi dieđihit munnje ahte dávda ii leat leavvan lymfa-vuogádahkii, ja ahte borasdávda ii lean darvánan lihkái iige dehkiide. De ii dárbbas nu guhkes buorádallanáiggi, sáhtašin fitnat luomus maid. Muhto vuossuorddašit 3-4 vahkku patologa guorahallamiid.

Dakko gokko mu čizži lei, lea dál dušše guhkosaš hávvesadji. Vaikko ležžen doivon ráiggi dan sajis, muhto čizžedeahkki lea fiinnis. Orun dego dievdoolmmoš nuppe bealde. Oba imaš, muhto ankke buorre dovdu go borasdávda lea jávkaduvvon. Mun galggan hárhallat juohke beaivvi.

25. desember

Det er gått 2 dager etter operasjonen.

Jeg faller sammen. Jeg lurar på om jeg noen gang skal klare å gå vanlig tempo igjen og treffe venner? Jeg føler meg tom og ensom, jeg ønsker meg langt vekk. Jeg gråter.

30. desember

Jeg er i godt humør, har energi, føler jeg er ferdig med gråten og trener rolig. Jeg dusjer for første gang på ei uke og vi drar på tur med venner. Vi tar masse bilder.

6. januar

Jeg er tatt ut til å være med i aktiv gruppe i EBBA II studien, en nasjonal studie på brystkreftpasienter som innebærer intervalltrening ute 2 x i uka med trener, pluss egen trening 2 x i uka.

Vi skal notere aktivitet, hva vi spiser og blir utstyrt med skritteller. De skal sjekke hva fysisk aktivitet betyr for i forhold til tilbakefall og helse. Midt i blinken for meg, jeg elsker å trene.

Juovlamánu 25:t beaivi

Guokte beaivi manjel čuohpahusa.

Mun vuollánan. Imaštalan nagodan go goassege vázzit dábálaš leahtuin ja deaivvadit ustibiiguin? Dovddan aktonasvuoda, ja háliidan guhkás eret dáppe. Mun čierun.

Juovlamánu 30:t beaivi

Mus lea buorre mokta, lean buori vuoimmis, in šat čiero ja hárjehalan dásseedit. Mun riššudan vuohččan dan vahkkus ja vuolggán ustibiiguin mátkkoštit. Mii govvet ollu govaid.

Odđajagimánu 6:t beaivi

Mu leat válljen mielde árjjalaš jovkui EBBA II dutkosii, mii lea našuvnnalaš dutkamuš čizžeborasdávdapasieanttain. Galgat čađahit intervállahárjehallama olgun guovtte geardde vahkus muhtin hárjeheddjiin, ja dasa lassin hárjehallat vel ieš okto guovtte geardde vahkus. Mii galgat čállit mearkkašumiid iežamet budaldemiide, maid mii borrat, ja geavahit lávkunlogána. Sii isket makkár váikkuhusat leat fysalaš doaimmain, dán siva hedjoneapmái ja buorrráneapmái. Munnje gii liikon lášmohallat heivii hui bures.

17.januar

Det er måling av oksygenopptak på EBBA studiet og jeg har kondisjon/kroppsalder som en mann 35 år, eller kvinne på 25 år!! Jeg skal klare hva som helst med dette utgangspunktet.

23.januar

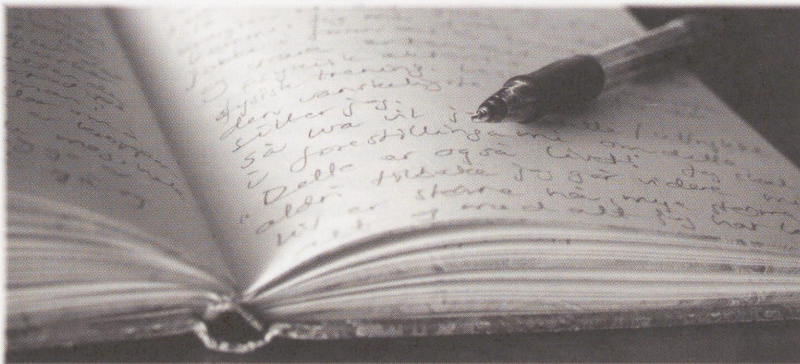
Kreften min er analysert, det er den mest aggressive formen for brystkreft og jeg må få forebyggende cellegift behandling. Tårene siler og jeg forstår at jeg må ta permisjon. Jeg begynner å skrive dagbok.

Ođđajagimánu 17:t beaivi

De leat EBBA dutkamuš oksygena mihtidea- mit ja mus lea vuoibmi/gorut-ahki dego liv- ččen 35 jahkásaš dievdu, dahje 25 jahkásaš nisssonolmmoš!! Dainna eavttuin nagodivččen vaikko maid.

Ođđajagimánu 23:t beaivi

Mu borasdávda lea analyserejuvvon, dat lea buot váráleamos čížžedávda, ja ferten oažžut dálkkodeami easttadeaddji seallamirkkuin. Gatnjalat golget ja ádden ahte ferten ohcat virgelobi. Mun álggan čállit beaivegirjji.

Eva Dons beaivegirji/dagbok . Gowen/Foto: Roger Jøsevold

27. januar

Det er ei uke til jeg skal starte med cellegift og jeg drar på et møte med likesinnede på Ullevål sykehus, et oppfølgingsprogram som skal gå over 3 ganger.

Det blir bra og få informasjon og treffe andre. Vi forsyner oss med drikke, noen tar Farris. Ei kvinne som presenterer seg som Dr. i sykepleie, ønsker oss velkommen:

- Man må huske at det er mye salt i Farris og Bris.
 - Kreft starter her.
- (hun peker inn i munnen sin.)
- Det er hva vi putter i oss som gir oss kreft.

Of der satt vi 13 kvinner mellom 46 og 73 år, og skammet oss.

Hun fortsetter:

Alle med kreft skulle fått en hund på blå resept. Det er så godt og ha en hund å gå tur med når man er syk.

Synd at halve familien min er allergisk for hund, da, tenker jeg.

Ođđajagimánu 27:t beaivi

Vahkku vel dassázi go galggan álgoahtit seallamirkkodálkkodemiin, ja mun vuolggan Ullevål buohcevissui deaivvadit seammaláganiiguin, mii galgat čadahit golmma geardásaš čuovvolanprográmma.

Man buorre šaddá gávnnadit earáiguin ja oažžut eambo dieđuid. Mii váldit jugástaga, muhtimat juhket Farris. Muhtin nisu guhte gohčoda iežas Buohcedivššu Dr., sávvá buresboahhtin midjiide:

- Mii fertet muitit ahte Farris ja Bris juhkosiin lea ollu sálti.
 - Borasdávda álga dás.
- (son cuoigu iežas njálbmái)
- Dat maid mii borrat ja juhkat, dat daguha borasdávdda.

Ja dies mii čohkkáimet, 13:t nissona gaskkal 46:a ja 73:a jahkásaččat, ja heahpaneimmet.

Son joatká:

Buohkat geat ožžot borasdávdda, berrešedje alitresepttas oažžut beatnaga.

Buot buoremussan lea vázzit beatnagiin olgun go lea buohccin.

Jurddašalan: Man vahát, ahte bealli dasto min joavkkus eai gierdda beatnagiid.

4. februar

og første time på onkologisk poliklinikk hos Dr. Naume. Min mann og svigerdatter blir med inn til legen. Jeg forsøker slappe av.

Du har den mest aggressive formen for brystkreft, HER2+. Men du har trukket gullkortet, fordi vi har svært god effekt med forebyggende behandling på den krefttypen. Det kan tenkes vi overbehandler deg, men en celle er nok til å utvikle ny kreft og vi kan ikke se kreftcellene så vi tar ikke sjansen på å la være.

Det er en hard kur.

Han ser lenge på meg.

Jeg blir sendt til blodprøver og videre til infusjons-avdelingen hvor jeg tas imot av to sykepleiere som sjekker navn og personnummer. Jeg får en god stol, en pille og varmepute på armen for å utvide blodårene, medisinen er iskald.

Guovamánu 4:t beaivi

Ja vuosttaš diibmu onkologalaš polikliihkkii Dr Naume lusa. Mu isit ja manji čuovvuba mu doaktára lusa. Mun geahččalan jaskkodahttit iežan.

Don leat fallehallan buot vearrámus čizzeborasdávdi, HER2+. Muhto leat aŋkke gaikkihan gollekoarta, go boadus čájeha hui buori ávkki leamaš dieinna eastadeaddji dálkkodemiin dien borasšlajas.

Soaitá Leahkit badjelmeare dálkkodeapmi mis, muhto dasa ii dárbbas eará go okta sealla ovdal go borasdávda fas álgá borrat, ja mii eat oainne borasdávdda seallaid, ja dan dihte eat váldde dien liiba.

Šaddá hui garrá dálkkodeapmi.

Son geahččá guhká munnje.

Mus váldet varraisosiid ja sáddejuvvon viidaseappot infošuvdna-ossodahkii gos 2 buohccedivššára iskkaba nama ja persovdnanummára. Čohkkedan vuogas stullui, oáččun ovvta tablahta ja lieggaboalstara gieda ala mii galgá dagahit ahte varrasuonat viidánit, medisiidna lea jieknagalmmas.

En kanyle blir satt over håndleddet for ikke   skade huden på hånda, dersom det søles noe! Jeg f r saltvannsopl sning og deretter selve kuren i to ulike pakninger. De følger nøye med på meg og sjekker at jeg tåler den.

Jeg kjenner et press på bihulene og i hodet, munnen blir tørr, det er normalt.

Sykepleieren forbereder meg på håravfall, og tap av vipper og bryn.

Hun opplyser om sminkekurs, hver torsdag.

Jeg har kjøpt kvalmedepende medisiner, nedtrappingsforl p på kortison og en sprøyte som skal settes av fastlegen uka etter.

Jeg føler meg rar, vi kjører hjem. Jeg er heldigvis ikke alene.

Sii bidjet kanyla giehtaruohtasa badjel amaset liiki vanjk dit, jus dette durddida! Munnje bidjet luvvan s lte azi ja dasto goappatl g n d lkasa. Soai d rkkisteaba mu hui vudola  at ahte gierddan go dálkkodeami. Mun dovdan deaddaga njunis ja oaivvis maid, nj lbmi goik , dat lea  ibbas d b la . Buo ccediv  ar r hkkanaht  mu massit vuovttaid,  albme-guolggaid ja gulbmeguolggaid. Son muitala muohtovuoiddaskur  iid mat leat juohke duorastaga.

Mun lean oastt n d lkasiid v ibmog ggah ga vuostt , kortisona jo u geahp dusa - ja ovtt  boahkuheami maid f stadoavttir galg  bidjat vahkku man el. Mus lea  rtegis dovdu, moai vuoddj jetne ruoktot, buorrelihkus in leat okto.

Dalle lei jápmin hui gáidosis munnje.
Lean bat mun ieš guorahallan iežan eallima?
Dideš go.
Dál dávjjibut imaštalan eallima.

Den gang var døden fjern for meg.
Har jeg kommet nærmere meg selv?
Jeg vet ikke.
Men jeg undrer meg stadig
mer over livet.

9. februar

Jeg føler meg som et dovendyr. Har aldri hatt det slik før.

10. februar

Jeg drikker mer enn 2,5 liter vann i døgnet for å skylle nyrene så jeg er på badet flere ganger i løpet av natta.

Husker legens øyne, glemmer ikke det blikket. Men klarer jeg leve sånn i et halvt år?

Jeg ser på alle blomstene jeg har fått og meldingene som tikker inn.

Det gjør godt. Jeg har krefter til å gråte og være lei meg og sint. I går hadde jeg ikke det engang!!

Guovvamánu 9:t beaivi

Orun hui šliettas, - nu go in goassege ovdal leat leamaš.

Guovvamánu 10:t beaivi

Mun jugan eambo go 2,5 lihhtara čázi jándoris, doidin dihte monimuččaid, danne finán ihkku bádes mángga geardde.

Muittán doaktára čalmmiid, in vajalduhte su geahčestagaid. Muhto nagodan go son jahkebeale na eallit? Oainnán lidiid maid lean ožžon ja dieduid mat čuojihit duos dás.

Lea buorre dovdu. Mun nagodan goit čierrut, dolkat ja suhttat. Ikte in nákcen in dan ge!!

Mary Sarre . Govven/Foto: Marie Louise Somy

Det er forandring

Alle ville si at det va sånn som aldri hendte noen.
Alle ville si at det va sånn som bare skjer på film.
Alle ville si at det va dumt og tru æ e aleina.
Alle ville si at det va sånn som ikkje hende enda.

Men om æ får det te?
Æ må jo bare håpe det.
Æ kan kje gje mæ nu.
Det e forandring.

Kan ikkje få mæ tel å tru at æ ska endre verden.
Kan ikkje få mæ til å se at det e halve ferden.
Kan ikkje si at æ tar feil æ ville aldri se det.
Kan ikkje få mæ til å se den nye veien ved det.

Men om æ får det te?
Æ må jo bare håpe det.
Æ kan kje gje mæ nu.
Det e forandring.

Æ kjente ingenting av det som skjedde.
Æ visste ingenting om ka det va å være syk.
Æ kunne aldri anta at det va sånn det ville være,
men når æ står her e æ midt i alt med ære.

Oyeblikket blir en time.
Alt skjer sakte, det e stopp.
Æ har ingen valg med livet.
Alt e stille, æ stoppe opp.
Ingen alternativ, det bare skjer
Kroppen jobbe, æ må hvile.
Det høres ganske fornuftig ut, det.

Det e greit å roe ned, når du vet at alt
blir bra igjen!
Det e greit å gå sakte, når du kan sette
opp farta!
Men når alt e tomt, og du ikkje har et
høyere gir..
De andre går videre og her står æ.

For en mulighet å ta tak og virkelig se,
se på en verden som e her og no.
Naturen og fugla som våkne til liv.
Æ dør litt mens alt skapes på nytt.

Men om æ får det te?
Æ må jo bare håpe det.
Æ kan kje gje mæ nu.
Det e forandring.

Ellin rievdá

Buohkat dajaše; ná ii leat ovdal dáhpáhuvvan.
Buohkat dajaše; ná dušše filmmain dáhpáhuvva.
Buohkat dajaše; ii ábut doaivut don leat akto.
Buohkat dajaše; ii ná goit duinna geavá.

Has mun nagodan?
Ferten dušše doaivut dál.
In sáhte vuollánit.
Eallin rievdá.

In máhte jáhkkit ahte máilmmi rievdadivččen.
In máhte áicat ahte livččii bealli mátkkís.
In máhte dadjat mus lea boastut, in ge oain-
ne.
In oba ádde masa dat lea máhkáš ávkin.

Has mun nagodan?
Ferten dušše doaivut dál.
In sáhte vuollánit.
Eallin rievdá.

In diehtan maidege mii geavvá ovdalaččas.
In diehtan movt dat duodaid lea go olmmoš
buohcá.
In máhtán árvidit ahte lea juste dakkár dilli.
Dál lean ieš roasuid siste, geahčalan birget.

Bottoš gártta guhkes diibmun.
Buot manna njozet, orusta.
In ealliman sáhte välljet.
In ealliman sáhte välljet.
Artegis ovdaneapmi ja šaddu.
Gorut barga, ieš vuoiñjastit gárttan.
In ealliman sáhte välljet.

Nu álki jaskkodit jus diedát: buot fas šaddá buorre!
Nu álki njoahcudit jus diedát: mun gal máhtán
doapmat!
Muht' go guoros leat ja leaktu ii gávdno...
Earat johtet ovddosguvlui, ieš dušše bázan.

Vuoi makkár dilli dárkkuhit, áicat,
Áicat máilmmi nu movt dat lea.
Luondu ja lottit ealáskit fas.
Buot sivdniduvvo, ieš gulul jámán.

Has mun nagodan?
Ferten dušše doaivut dál.
In sáhte vuollánit.
Eallin rievdá.

11.-16. februar

Sprøyta fastlegen setter gir sterke smerter.
Ryggen går nesten i to.
Jeg forstår ikke hva som skjer og ringer sykehuset. Jeg vil snakke med en lege.
Han sender resept med sterke smertestillende.

Men er det noe jeg kan gjøre?
Hjelper det å ligge?
Du kan ligge eller gå, ingen av delene vil hjelpe, men det gjør godt å komme seg ut litt hvis du klarer. En trøst er at medisinen virker siden det er så vondt, sier han.
Jeg stavrer meg av sted.

14. februar

Det ringer på døra!
Hei Pernille! Har du tegnet et hjerte til meg!
Kom inn! Anniken sier de ikke får komme inn grunnet infeksjonsfare.

Guovamánu 11. – 16.:t beaivái

Mun dovddan garrá bákčasiid go fástadoavttir bidja dálkasa. Čielgi measta luoddana. Mun in ipmir mii dáhpáhuvvá, ja ringen buohc-cevissui. Háliidan hupmát doaktáriin. Son sádde resepta garra bávččashehtten dálkasi.

Muhto sáhtán go maidege dahkat?
Ábuha go veallát?
Son lohka: Sáhtát veallat ja vázzit, dat ii leat ávki, muhto jus nagodat - de sáhtát mannat olggos váccašit. Jeddehussan lea ahte dálkkas doaibmá, go šattai nie bávččas.
Mun loakkun olggos.

Guovamánu 14:t beaivi

Ringje uksii!
Hei Pernille! Maid don leat tennjen váimmu munnje go! Boađe sisa! Anniken lohka ahte sii eai beasa boahtit sisa infekšuvdnáráard sivas.

Da er syklusen min slik: Dag 1 og 2:
Er jeg rar, kvalm og svak.

Dag 3, 4, og 5:
Er jeg stadig mer utslitt og har en grusom tomhetsfølelse i hele kroppen.

Dag 6, 7, 8, 9, 10 og 11:
Har jeg smerter i ryggraden og skjelettet.

Dag 12-21:
Er jeg i bra form på trening, jeg leser litt og skriver.

10 dager i hver økt er ganske bra altså. Så hvis jeg vil reise noe sted så må det bli ... nei, glem det, det er infeksjonsfare, jeg vil ikke risikere noen ting!

De šaddá mu birrajohtu na: 1:š beaivvi ja 2:e beaivvi :
Lean hui illáveaje, gákkaha ja lean vuoimmeheapme.

3:t, 4:t ja 5:t beaivvi:
Lean vel eambo váibaset ja dovdan issoras guorosvuoda gorudis.

6:t, 7:t, 8:t, 9:t, 10:t, ja 11:t, beaivvi:
Leat nu bákčasat čielggis ja dákterikkis.

12:t - 21:t beaivvi rádjai:
Lean buori vuoimmis lášmmohallámis, mun logan veahás ja čálán.

Logi beaivvi juohke áigodagas lea dasto hui buorre. Jus áiggošin vuolgit gosage, de ferte Leahkit... in, dan oáččun vajálduhttit go lea stuora infekšuvdnávrá, šaddá vel várálaččat!

18.februar

Jeg begynner å miste håret!
Det kan dras av og når jeg dusjer er det en ball av hår etter meg.

22.februar

Jeg mister alt håret.

23.februar

Jeg drar til frisøren, barberer av meg resten av håret, ser kult ut. Parykken klippes til.

25.februar.

Kur nr 2.
Jeg går til Radiumhospitalet. Føler meg ikke syk når jeg kan gå dit, gjennom skogen, herlig. Jeg trekker kølapp for blodprøver. Nivåer av hvite blodlegemer er lavt, men høyt nok.

29.februar

Jeg vil ut, det eneste jeg tror jeg klarer er en kunststilling. Jeg er nifst utmattet og har ingen kraft.

Klarer ikke bli fortrolig med parykken.
Det klør, det er som å ha på seg ei lue.
Vi er på besøk hos gode venner og jeg spør om det er greit at jeg tar av meg parykken?
- Å, nei ikke gjør det!

Guovamánu 18:t beaivi

Álggan massit vuovttaid!
Sáhtta gaikkihit dušše, ja go lean riššudeamen gáhččet dego vuoktaspáppat dasa.

Guovamánu 22:t beaivi

Massán visot vuovttaid.

Guovamánu 23:t beaivi

Vuolggan vuoktačuohppi lusa ja son ráhkii eret daid mat vel ledje báhcán, šadden hui kula!
Parykka- čuohppan heivehuvvo.

Guovamánu 25:t beaivi

Nubbe dálkkodeapmi.
Manan Radiumhospitálii. In oro buohcci iežan mielas go dohko sáhtán mannat vuovdde čađa, buorre dovdu. Mun gaikkihan vuorrolihpu várraiskosii. Vilges varraseallaid dássi leat vuollegaččat, muhto dattege doarváí allat.

Guovamánu 29:t beaivi

Mun háliidan olggos, doaivvun nagodit geahččat muhtin dáiddačájáhusa. Mun lean nu issoras návccaheapme, ja vuoimmehuvvan. Inge leat hárlánan parykkii, mii saknjida, lea dego gahpir livččii oaivvis. Moai vulge galledit buriid ustibiid, mun jearan sáhtán go nuollat parykka?
- Oh, ii - ale eisege váldde eret!

3.mars

Jeg klarer å løpe på EBBA treningen.
Det er en seier!
Jeg brøler som Therese Johaug!

4.mars

Alt går langsomt de 4 første timene av dagen, men jeg er invitert på lunsj på Aker brygge og steller meg. Jeg tar på meg parykken og føler meg fin.

5.mars

Er jeg på yoga på Ullevål i et nydelig vær jeg spiser ute på verandaen og går en tur. Jeg er strålende fornøyd og klarer bare nyte!!
Om kvelden, forsøker jeg gjøre noe nyttig og sletter sikkert 400 mail som hopper seg opp. Jeg har ”kemo-hjerne” og tenker at det er vel bortkasta?
Jeg steller meg på badet, tar av sminke og ser en merkelig naken kropp, ett bryst, ett arr og en naken hodeskalle! Det er både kult og brutalt.

Njukčamánu 3:t beaivi

Mun nagodan viehkat EBBA lášmmohallamis. Stuora vuoitun!
Mun rágun dego Therese Johaug láve!

Njukčamánu 4:t beaivi

Njealje vuosttaš diimmu dan beaivvi mannet njozet, muhto mun lean bovdejuvvon lunšii Aker Bryggii ja lean čijnadeamen. Bijan parykka ala ja lean fiinnis iežan mielas.

Njukčamánu 5:t beaivi

Dán beaivvi lean yogas Ulleválas čába beaivádat ja boradan olgun veránda alde. Mun váccašan ovtta mohki, lean hui duhtavaš ja nagodan návddašit!!
Eahkes geahččalan bargat juoidá ja sihkun eret sullii 400 maila - mat leat gártan. Mun in nagot čiekŋudit masage ja jurddašan; ammahal dát lea dušši bargu?
Mun divššun iežan basadanlanjas, basan eret muohtuvuoidasit ja áican imáš álás goruda, mas lea okta čičži, árpa ja báljes oaivi! Oba kula muhto maiddái hirmástahtti.

6.mars

er jeg lei meg, virkelig lei meg. Lei av å hvile, lei av å smøre meg, lei av å strekke meg, lei av å se mer naken ut for hver dag som går, æ e lei meg sjøl. Lei tørre øyne, lei tørre vitsa.

Lei av å se meg sjøl i speilet, lei av å prøve å finne øynene mine, lei av å måtte gå med solbrilla ute, lei av å måtte ha på meg caps og lue, lei av å snu hele meg på hue, lei av å vente på neste kur og møte med neste lege, lei av å prøve forstå, lei av å ikke forgå. Lei av å føle meg som 100 når jeg kun er 50 ...6.

Det er 8.mars

Vi skal få besøk av Tamar, en kollega av mannen min fra Israel som jeg ikke har truffet før. Hun vet at jeg går på collegift og ikke er i form så de drar på utstilling før vi har lunsj hos oss.

I Røa krysset får hun en telefon fra legen sin som sier hun har brystkreft.

Jeg er den første hun møter etter den beskjeden. Hun vet ingenting om hva som venter henne og jeg vil gi henne mot. Nå er jeg den sterkeste av oss.

Jeg spør om hun vil se hvordan det er på meg.

Njukčamánu 6:t beaivi

Mun lean dolkan, nu dolkan. Dolkan vuoinnjastit, dolkan vuoiddadit, dolkan fanjuhit, dolkan oaidnit iežan dego eamboh álásin beaivvis beaivái, lean nu dolkan alccen. Dolkan goikkan čalmmiide, dolkan goike leaikkaide. Dolkan oaidnit iežan speadjalis, dolkan iežan čalmmiide, dolkan beaivváš čalbmelašiide, dolkan coggat capsa ja gahpira, ahte rievdadit iežan vulos bajás, ja vuordit nuppi dálkkodeami ja deaivvadit nuppi doaktáriin, dolkan geahččalit áddet, dolkan ahte in jáme! Lean nu dolkan leahkit dego livččen čuohtejahkásaš, vaikko lean dušše vihttalogi.... guhtta.

Dál lea nukčamánu 8:t beaivi

Moai vurde Tamara guossái, son lea eret Israelis ja mu isida bargoustis, su in leat goassege ovdal dearvvahan. Son diehtá ahte mun lean sealladálkkodeami vuolde, in ge veaje, soai mannaba čájáhussii ovdal go mii boradit lunšša min luhtte.

Røa luoddaearus oazžu son telefodnadieđu iežas doaktáris; ahte sus lea čizzeboras.

Muinna deaivvada vuosttaš olmmožin manjel dien dieđu. Son ii dieđe maidege dávdda dálkkodeamiid birra, ja mun háliidan jeddet su, dál go mun lean gievrarbut go son.

Mun jearan háliida go oaidnit movt mus lea?

10. desember

Og nervesmertene i fingre og tær blir sterkere og så intens at jeg ikke sover om natta. Jeg på sykehuset for ny dose Herceptin og tar opp problemet med legen. Hun skriver ut medisiner som jeg skal ta i to uker og se om det hjelper.

Får et langt skriv om plagene jeg har med et lite avsnitt om at akupunktur viser seg å hjelpe mange.

Men først vil hun at jeg prøver medisinen som 40-60% har fått hjelp av.

Har søkt stilling på Kunsthøgskolen og er innkalt til intervju. Jeg tar en pille og drar. På T-banen blir jeg kvalm og må ta trikken hele veien, bare jeg ikke må kaste opp, er veldig tørr i munnen.

Juovlamánu 10:t beaivi

Ja bákčasat dovdojit garrasabbot suorpmain ja juolgesuorpmain, ahte in sáhte ihkku oaddit. Mun lean buohccevierus, ožžon odđa dosa Herceptina ja jearan ráđi doaktáris. Son čállá munnje dálkasa maid galggan váldit guokte vahkku oaidnin dihte ábuha go.

Oaččun maid mielde guhkes čállosa mu siva váikkuhusaid birra, mas lea oasáš dan birra ahte akupunktura ábuha mángasiidda.

Muhto álgobáiliid sihta mu geahččalit dan dálkasa geaidda 40 – 60 % álbmogis lea ábuhán.

Mun lean ohcan barggu Dáiddaallaskuvllas ja lean gohčohállan jearahallamii. Mun válddán dálkasa ja vuolggán dohko. T-bánas váibmu álgá moiddodit, ja ferten viidáseappot trihka mielde čuovvut, beare in álgge vuovssadit, mus goiká njálbmi.

På spørsmålet om når jeg kan begynne i jobben svarer jeg februar, det er bare noe jeg må gjøre ferdig først, sier jeg.

Jeg sier ingenting om kreftoperasjon og cellegift. Det er jeg jo ferdig med, tenker jeg. Drar hjem med trikk og bane og er helt rusa, nesten så jeg sjangler, sløv, ikke matlyst og forsøker hvile, det går ikke selv om jeg er trett.

Så leser om bivirkninger:

Mot angst, står det. Nerver er nerver, innen medisinen. Og at slimhinner tørker inn, jeg som nettopp har fått tilbake litt fukt i slimhinnene. Søvnløshet! Smertene er borte, men jeg trenger jo sove!! Jeg finner frem skrive fra legen: mange har også god effekt med Akupunktur!

Sin jearaldahkii goas mun sáhtášin álgit bargui, vástidan guovvamánus, go mun ferten vuos juoidá gárvvistit. Mun in muital maidege borasdávdda čuoapaheami birra ja seallamirkko. Daiguin lean juo geargan, jurddašan mun. Máhcan fas ruoktot trihkain ja bánain, orun áibbas gárremin, measta juo suoibbun, lean šliettas, ii leat borranmiella, geahččalan vuoinjastit, muhto ii menestuva vaikko lean nu váibbas.

Mun logan liigeváikkuhusaid birra: Hehttet balu, čuožžu čállošis; Hearnkivohta lea hear-kivohta – medisiinnalaččat. Ja ahte šliive-assi goiká, mat mus aittobáliid leat láktago-ahtán fas! Oaddinváddu! Eai leat bákčasat, muhto mun ferten oadđit! Ozan doaktára čálloša: Akupunktura ábuha mángasiidda.

18. desember

begynner jeg med akupunktur. Det hjelper! Det gir indre ro, jeg får sove, smerter gir seg langsomt og sikkert. Men det må tas ukentlig, en lang prosess. Jeg blir såpass mye bedre at jeg drar på ferie til Berlin i januar.

9. januar 2016

Fullstendig gira for alt jeg har opplevd drar jeg rett på flamencoklasse dagen etter jeg kommer hjem. Påfølgende natt kolliderer jeg og blir hentet av ambulansse.

Fra nå av sier jeg nei til det meste og roer meg helt ned. Ja, vi skal leve som en overtrent idrettsutøver: Trene, spise sunt, restituere, trene, spise, restituere, trene, spise, restituere i det uendelige. og det slutter kanskje aldri!

Det er prisen vi må betale?

Kunne godt leve slik, men jeg savner å jobbe!

Juovlamánu 18:t beaivi

álggan akupunkturain. Dat ábuha!
Dovddan ráfi iežan siste, oaččun nahkáriid, bákčasat váidot veahážiid mielde, muhto fer-
ten čadahit vahkkosaččat, lea guhkes dikšo-
jupmi. Mun dearvvašnuvan dan meare ahte
sáhtán vuolgat Berlinii lupmui oddajagimánus.

Ođđajagimánu 9:t beaivi 2016:s

Beaivvi maŋnel go fas joavddan ruoktot, bu-
riid vásáhusaiguin, vuolggan dakkavide iežan
flamencoluohkkái. Dan ija hedjonan sakka ja
sáddejuvvon ambulansa mielde.

Dan rájes biehttan Leahkit mielde mastege,
mun jaskkodahtán iežan. Juo, mii galgat eallit
dego badjelmeare hárhjhallan valáštallit; hárh-
jehallat, borrat dearvašiid, buorránit, hárh-
hallat, borrat, buorránit, hárhjhallat, borrat,
buorránit agalašvuhtii, iige noga goassege!

Dan got fertet gierdat? Sáhtán diedusge eallit
ná, muhto mun áibbašan maid bargat!

Jeg går på veggen. Men bygger meg opp for å
ta imot ny dose av Zometa.
Jeg smaker på navnet, Zometa.
Zometa. Det høres ut som et sted i Afrika.

:/: Æ vet ikkje mer
Æ vet ikkje ka som skjer
Æ vet ikkje ka æ ser
Æ vet bare at
Æ sitt her igjen
Æ vet at æ må jo det
Men ønske æ visste mer
om ka medisinen gjør med mæ.

Inn i blodet - ka skjer der?
kjemikalier løse sæ opp
kjemikalier løse sæ opp
løse sæ opp
det skjer en blanding med mine molekyler
alt blandes her i mæ
min kropp skal hanskas med det
blodet mitt tar opp i sæ
dette stoffet, dette stoffet,
ZO ME TA
Et vakkert navn
:/: Zometa zometa :/:

Mun fáhtealan, muhto garrestan fas váldit
vuosttá odda Zometa-dosa.
Zometa, namma,
mii orro dego muhtin báiki Afrihkás.

:/: In dieđe šat.
In dieđe mii geavvá.
In dieđe maid oainnán.
Dan dušše diedan
ahte das čohkkan fas.
Dieđan mus lea bággu,
muht' háliidivččen diehtit
movt dálkkas mu vaikkoha.

Njuolga varrasutnii, - mii son doppe geavvá?
Mirkkot suddet
Mirkkot suddet
suddet
seaguhuvvo mu gorudiin.
Seaguhuvvo mu gorudis.
Gorut galgá dainna birget.
Gorut borra dan mirkko
dan mirkko, dan mirkko
ZO ME TA
Nu čáppa namma.
:/: Zometa zometa :/:

En celle går amok, tar fullstendig av og vil ha
all plass. Vinner den, så dør jeg.
Vi fødes og så dør vi.
Mellom der er livet
Vi lever helt til vi dør.

Jeg er ganske desperat, egentlig
Samtidig er jeg rolig, egentlig
Det virker som jeg aksepterer, egentlig
Håper jeg, egentlig
Vil bare gjøre det verre å bli sint, egentlig
Så jeg roer meg ned, egentlig
Ganske irriterende, egentlig
Vel, hva jeg si, egentlig
Ikke så mye mer, egentlig

Sealla moaráska, dohppehallá, váldá buot
saji. Jus dat vuoitá, de gal jámán.
Mii riegádit ja de fas jápmít.
Dan gaskka lea eallin.
Mii eallit dassázii go jápmít.

Mun headásmuvan, nu dat lea
Dan seammás gulul, nu dat lea
Orun dohkkehan, nu dat lea
Sávašin, nu dat lea
Šaddá vearrábut jus suhtan, nu dat lea
Válddán gulul, nu dat lea
Viehka hárpmahahti, nu dat lea
Na, maid mun dasa, nu dat lea
In nu ollu eambbo, nu dat lea

Čuvgesrukses báddi miehta máilmmi govahallá go galgá čájehit beroštumi čičže-
borasdávdda oktavuodas, juohkit dieduid, addit čuvgehusa dávdá birra ja čoaggit
rudáid čičžeborasdávdda dutkamii.

En rosa sløyfe er et internasjonalt symbol som brukes i forbindelse med en aksjon
for å vise solidaritet med brystkreftrammede, spre informasjon, øke kunnskapen
om brystkreft, samt å samle inn midler til brystkreftforskning.

 SÁMI
SAMI NATIONAL THEATRE
NAŠUNÁLA
TEAHTER
GUOVDAGEAIDNU NORGA

MASTALAN : UNDORE MAE PA . GALLIWAY EVA DOONS . SAMI MASUNALATEAHTER BEAIVVAS